

KLIC TRIGLAVA

V današnji številki :

**LOV NA ČAROVNICE
V SLOVENIJI**

351

AVGUST 1968

Pisma uredniku

DUNAJSKI KOROTAN

G. urednik! V julijski številki vašega lista sem brala članek Leva Detele "Korotan brez koroških študentov".

Zbodle so me predvsem naslednje besede: "Pritožujejo se katoliški študentje iz domovine, ki jih je pater na Dunaju materialno izkoriščal, namesto da bi jim nudil olajšanja..."

To prav gotovo ne drži. Zadostuje naj samo moj primer, čeprav bi jih lahko naštevala še več. Letos že drugič v poletnih mesecih bivan v Korotanu. Tukaj uživam vse ugodnosti in največjo gostoljubnost in to za kar se da majhno plačilo. Če ne bi bilo Korotana in patra Tomažiča, bi mi bilo zaradi slabih finančnih možnosti to onemogoče.

Mislím, da temu res pod nobenim pogojem ne moremo reči materialno izkoriščanje.

ANKA AŠKERC

Z useh vetrov

V slovenskem Narodnem odboru je zadnje čase prišlo do naslednjih sprememb:

Za odborovega II. tajnika je bil imenovan dr. Ljubo Sirc kot predstavnik Slovenske demokratske stranke. Kot I. tajnik ostaja g. Miloš Stare, predstavnik Slov. ljudske stranke. Izpraznjeno mesto člana pok. dr. Jelenca ostaja zaenkrat nezasedeno. Novi člani so postali gg. Feliks Urankar (SDS) in dr. Tine Debeljak (SLS), Alojzij Zupan pa kot tajnik Zveze liberalov iz Slovenije, ki je članica Liberalne internacionale.

Milovan Djilas se nada, da bo jeseni obiskal tužno. Doslej mu je bilo večkrat odbito, da bi dobil potni list. a končno mu je bilo rečeno na merodajnem mestu, da ni več legalnega zadržka, da lista ne bi dobil. Vrnili so mu tudi rokopise, ki jih je pisal v zaporu.

Slovenska škofa dr. Držečnik in dr. Jenko bosta obiskala slovenske izseljence. Prvi odpotuje 23. avgusta v Sev. Ameriko, kjer bo med drugim tudi prisostvoval proslavi 75-letnice ustanovitve clevelandske župnije sv. Vida. Dr. Jenko pa bo oktobra odšel v Avstralijo, kjer bo blagoslovil novo cerkev sv. Cirila in Metoda v Melbournu.

Devetdesetletnico rojstva je obhajal apost. protonotar Dr. Jakob Ukmar v Trstu. Njegovo življenje je tesno povezano s slovensko narodno manjšino v Italiji. Vzdrževal je dobre stike s pok. papežem Janezom.

Osemdeset let je dočakal v Rimu č. g. Marko Kranjc znani politični in prosvetni delavec pred vojno.

10. avgusta bo obhajal šestdesetletnico rojstva Msgr. Ignacij Kunstelj, bivši slovenski župnik v Angliji in sedanjí vrhovni dušni pastir za izseljence. Nedavno se je mudil na daljšem obisku v Južni Ameriki, kjer je bil povsod zelo lepo sprejet.

Na slovenski gimnaziji v Celovcu je bilo minulo šolsko leto vpisanih 405 učencev in učenk. Največji problem za to šolsko ustanovo še vedno predstavlja pomanjkanje lastnega šolskega poslopja. Na merodajnem mestu je bilo pisмено potrjeno, da je zemljišče že kupljeno.

IV. tabora slovenske zamejske mladine, ki se je letos vršil v Gorici, se je to pot prvič udeležila tudi delegacija Zveze mladine Slovenije. V zaključni resoluciji je bilo rečeno, da želi zamejska slovenska mladina vzdrževati z mladino v Sloveniji neposredni stik, in da želi biti v pokoncilskem duhu odprta. Da zato hoče, da odpadejo predsodki preteklosti in se ustvari demokratično in prijateljsko sožitje med mladino z različnim svetovnim nazorom in gledanjem v skrbí za slovenstvo.

Pod skupnim uredništvom dr. Vödopivca in dr. Janežiča je v Trstu izšel osmi zbornik "Kraljestvo božje", ki ga je moč smatrati kot slovenski doprinos v akciji za krščansko zedinjenje.

Apostolska administratura Subotica je postala nova katoliška škofija v Jugoslaviji. Svečanosti se je poleg kardinala Šeperja udeležil tudi pravoslavni vladika.

V deželnem svetu avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine so razpravljali o programski izjavi predsednika deželne vlade dr. Berzantija. V svojem odgovoru je ta potrdil obvezo deželnega odbora, da bo vztrajno zahteval od države primerne ukrepe za nerešena vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino v tržaški in goriški pokrajini. S tem pa predsednik vlade ni zanikal obstoja Slovencev tudi v videmski pokrajini. Nasprotno, dal je vedeti, da pač zato niso posebej omenjeni, ker niso organizirano predočili svojih potreb in postavili svojih zahtev.

Oglas

V. Levstik: Tri pisma k narodni spravi

RIM 1968, 40 strani.

Vsebuje pismo zdomskemu slovenstvu in dve odprti pismi v Ljubljano. Tudi ta publikacija je prispevala k temu, da je avtor predmet tolikih napadov domovinskega tiska. Brošura se dobi v zamejskih knjigarnah ali pri avtorju (Via S. Croce in Gerusalemme 40, Roma, Italy), enako tudi pri Založbi Slovenske Pravde (76 Graeme Road, Enfield, Middx., England). Cena: 400 lir, 20 Schillingov, v Angliji 6/-.

LONDON, 9. AVGUSTA 1968.

LETO XXI. ŠTEV. 351.

LOV NA ČAROVNICE

"Republiški sekretariat za notranje zadeve in republiško javno tožilstvo sta storila korake, da se vprašanje vojnih zločincev v skladu z zakonom o amnestiji in z novelo zakonika o kazenskem postopku ponovno pregleda ter dosežejo ustrezne dopolnitve in popravki", je izjavil republiški sekretar za notranje zadeve Slavko Furlan 28. junija v ljubljanski republiški skupščini. To je bil zaključek odgovora na interpelacijo poslanca Ceneta Matičiča v zvezi s pisanjem slovenskega režimskega tiska proti "vojnemu zločincu" Vinku Levstiku, hotelirju v Rimu.

Na Slovenskem torej še vedno preganjajo čarovnice. Kljub temu, da imajo sami na vesti 12.000 domobrancev, pobitih brez vsakega sodnega postopka, kljub temu, da bi lahko marsikateremu režimcu sodilo mednarodno sodišče za umore zavezniških padalcev v teku zadnje vojne. Toda človeška nesramnost ne pozna meja, kadar je treba skriti lastni zločin in zadovoljiti lastnemu pohlepu in nadutosti.

To je namreč bistvo vse te časopisno-parlamentarne gonje zadnje mesece proti Vinku Levstiku (gl. KT 348). Dokler je bil ta tiho in ni vprašal lokalnih režimovcev, zakaj vendar ne pozidajo šole v Slemenu, ki so jo med revolucijo požgali (in dosledno požig naprtili Lahom!) in obenem ponudil svojo pomoč za pozidavo, ni bilo nič narobe. Lasje pa so se pričeli ježiti in strah je napolnil njihove hlače, ko se je v emigraciji čul glas, da je vendar skrajni čas, misliti na narodno spravo. In tu je dobrodošel vsak "zločin". Saj ni važno, če ga je zagrešil kak drug Levstik ali če obtoženega Levstika tedaj sploh ni bilo v tistem okolišju in slično. Torej čisto po receptu Frančka Sajeta in njegovega "Belogardizma". Če ne bi vsega tega stalinizma doživljali že med vojno in po njej, človek ne bi verjel, da je vse to še mogoče v **teh** časih. Na žalost pa je tako. In nič ni zaleglo Levstikovo pismo v Ljubljano merodajnim oblastem, kjer je dokazilno in z navedenimi pričami izpodbijal časopisne obtožbe.

Gre pa ob vsem tem seveda za nekaj bolj važnega kot pa je zgolj preganjanje ene same osebe. Ko namreč na Češkoslovaškem kljub strahotnemu sovjetskemu pritisku odgovorno nadaljujejo z rehabilitacijo žrtev nekdanjega stalinizma in poskušajo odgovoriti, če je mogoče napraviti komunizem človeški in civiliziran politični sistem, v katerem bo prostora za vse, ki ljubijo domovino, se stalinistični pigmejci na Slovenskem trudijo, da pred lastnimi državljani in tujino še bolj umažejo slovensko ime. Kot da ne bi bilo prelite krvi že dovolj!

Ciril Žebot je umestno vprašal: "Kako dolgo bo vlada v Ljubljani še dopušč-

čala, da se pereče in nujno vprašanje rehabilitacije slovenskih žrtev stalinizma še naprej odlaša z novim zastrupljanjem od strani zakrknjenih lokalnih stalinstov, ki ali imajo slabo vest ali pa ne morejo pozabiti, da so se jim za likvidacijo izbrane žrtve drznile upreti." In še: "Po lastnem priznanju je partija tako imenovani osvobodilni boj od vsega početka usmerjala z vidika revolucionarne 'zadnje etape', t. j. nasilne eliminacije vnaprej označenih nasprotnikov prisilne boljševezacije (takrat stalinizacije) Slovenije v času njene najhujše narodne stiske. Zaznamovane žrtve in velik del slovenskega ljudstva se je tistemu bratomorilstvu in napovedani boljševezaciji uprl. **Odtod** Vaške straže in pozneje domobranstvo. Vse drugo je bilo postranskega pomena".

Že pred mnogimi leti smo se zavzeli za narodno spravo. Sklicevali smo se na Lincolnov primer v ameriški državljanski vojni, ko je bilo obema stranema priznано, da sta se borili iz prepričanja, da gre za pravo smer. Le tako je bilo mogoče zaključiti državljansko vojno in položiti nove temelje Združenim državam Amerike.

Vprašujemo: mar slovenskih komunistov ni pred svetom in zgodovino resnič sram, da hipokritsko podpirajo Čehe in Slovake, sami pa se v isti sapi vračajo nazaj v stalinizem in ne priznajo, da so končno sami krivi, če je tekla tudi njihova kri, potem ko so se odločili za "zadnjo etapo"? Ali jih ni nič sram, da so jih že močno prehiteli Čehi in Slovaki, ki so še pred nekaj meseci ječali v stalinizmu, kljub temu, da so naši komunisti imeli daleč večji kapital na svoji strani, ker so se uprli imperializmu Sovjetske zveze? Zamudili so vlak v zgodovino – in zdaj samo še lahko tečejo za njim...

SMRTNA OBSODBA

Čeprav je bil Jelić obsojen na smrt, ker je junija na beograjski železniški postaji nastavlil dva peklena stroja (gl. Od meseca do meseca), ga morda ne bodo usmrtili. Navsezadnje je imel srečo, da nikogar ni ubil. Igra s smrtno kaznijo in kasnejšo pomilostitvijo je že stara. Mnogokrat so jo igrali v prvih letih po vojni. Premnogokrat so seveda odigrali še krutejšo varianto in obsodbo izvršili. Smrtne obsodbe za politična dejanja, med katera spada tudi terorizem, kažejo na notranjo šibkost in strah režima. Odobravanje občinstva na sodišču, ko je bila sodba razglašena, pa kaže na podivjanost družbe. Smrtna obsodba ni gol na nogometni tekmi, ampak je resna zadeva, če človeškemu življenju pripisujemo resnično vrednost. Vse kaže, da ne socialistična družba ne fašistični teroristi take vrednosti človeškemu življenju ne prepisujejo.

"Fašistični teroristi" v tej zvezi ni nesmiselna psovka, kakršne se spomnimo iz vojnih dni. Ustaši, ki so v mlajših letih pozdravljali po hitlerjevsko in pestili ljudi v Nezavisni državi Hrvatski, zdaj na stara leta pošiljajo zaletete mlade fante nastavljat bombe v Beograd. Mislimo, da zaslužijo naziv "fašisti" in da so ponosni nanj. Po vseh pravilih fašizma poudarjajo silo in zaničujejo razum. Po njihovem naj se narod izživlja v nasilju in ne v mirnem ustvarjanju. Rekli bi, da so medvojna leta pokazala vso strahoto in ostudnost politike, ki je zasnovana na teh načelih. Hrvatom v svetu ni prav nič v čast, da take ljudi podpirajo.

Spet namreč pridemo k staremu vprašanju, kaj naj izpadi dosežejo. Kaj doseže bomba na železniški postaji in bomba v kinu? Ubije in pohabi nekaj ljudi, ki so slučajno v bližini, pa naj bodo mladi ali stari, ženske ali otroci. Komunistični

režim ni niti za las omajan. Nasprotno, pridobi celo na moralni moči, ker ga celo politični nasprotniki podpro v samoobrambi proti terorizmu. In fašistični režim ni Hrvatski niti za las bližji. Prav narobe, dostojen človek se upira nezakonitemu redu in ne bo silil iz dežja pod kap.

Za svobodo in dostojanstvo človeka pa je ubijanje in pohabljanje slaba reklama. Spet enkrat poudarimo, kot smo že preje zapisali, da so napadi z bombami najslabša usluga emigraciji. Z zločinom svobodi in demokraciji niti malo ne koristiš.

Kljub temu se zdi smrtna kazen za Jelića pretirana. Spet enkrat pokaže, kako čudno pravico odmerjajo jugoslovanska sodišča. Ni namreč dvoma, da niso obsodili Jelića na smrt zaradi bomb, katere je sam nastavil, ampak zaradi bombe, ki je eksplodirala v beograjskem kinu, ko je bil Jelić že zaprt. Prvič so s smrtno obsodbo hoteli zastrašiti druge. Drugič pa so se znesli nad Jelićem, ker drugih še niso ujeli. Pravica pa je šepala na obe nogi.

DUNAJSKI KOROTAN

"Naša študirajoča mladina" je naslov uvodnika v celovškem "Našem tedniku" 4. julija. Iz njega je čutiti, da je bilo nekaterim prvakom Narodnega sveta in Mohorjeve družbe mnogo do tega, da bi prišlo do mirne poravnave s študenti. "Na - prošam Vas, da izključene sprejmete nazaj v dom", je telegrafiral dr. Inzko patru Tomažiču (datum ni naveden). Na vso nesrečo pa nikakor ni prišlo do dovolj konkretnega in vidnega dejanja, ki bi študente prepričal, da se v Celovcu trudi-jo, da rešijo prosluli spor. To kaže, kolikšnega pomena je komunikacija in do kakšne škode lahko pride, kadar občevalnih zvez ni ali pa so vrata zaloputnjena.

V omenjenem uvodniku je rečeno, da je Narodni svet predložil odboru Mohorjeve družbe sledečo rešitev zadev Korotana:

1. Reševanje vprašanj sprejemanja in morebitnih izključitev iz doma naj pripada posebnemu upravnemu odboru. V njem naj bi bili zastopani poleg lastnika, torej Mohorjeve družbe, in rektorja doma tudi zastopniki študentov.
2. Iz doma izključeni študentje naj bi bili spet sprejeti v Korotan.
3. Da bi bilo možno želje študentov glede hišnega reda za dom upoštevati, je potrebno pri tem njih tozadev - no sodelovanje.

V to smer je treba iskati rešitev. Narodni svet jo bo mogel v interesu naše študirajoče mladine pri Moh. družbi kot lastniku doma tem laže zagovarjati tudi zaradi tega, ker sta pripravljena tako Mohorjeva družba kot pater Tomažič za rešitev ob sodelovanju z zastopniki študentov in staršev.

Vsekakor se to zdi pot v pravo smer, ako je imenovanje stalnega kuratorija zaenkrat še nezaslišan predlog. Vendar pa bi rekli, da je treba biti v gornjih točkah dosleden in jih zapisati v primerni obliki v osnovno listino zavoda, kar seveda nima nobene zveze s hišnim redom. Samo tako bodo študentje res videli, da gre zares, p. Tomažič pa bo končno dojel, da sta funkciji ustanovitelja - graditelja ter rektorja-upravitelja dva popolnoma ločena pojma in položaja in da ju je treba temu primerno tudi dosledno tretirati.

OB NOVIH IMENIH

"Narodni odbor za Slovenijo" je dobil nekaj sveže krvi, kakor poročamo na drugem mestu. Kot je gotovo to korak v pravo smer, je vendarle treba ugotoviti, da gre dejansko le za izpolnitev praznih mest. Osnovni problem, kako reorganizirati Narodni odbor, da bo užival v svobodnem slovenstvu najširšo podporo in bil zaradi tega tudi sposoben za politične akcije, ostaja še vedno nerešen. To so imeli v mislih bivši borci, naša najmočnejša emigrantska organizacija, ko so zapisali v julijskem TABORU, da bodo "z veseljem podprli prizadevanja za enotnost v naši borbi za svobodo Slovenije".

Zakaj podpora Krščanski demokraciji?

KLIC TRIGLAVA je v svoji julijski številki objavil dva dopisa iz Trsta, in sicer "Novo zmago Slovenske skupnosti" in "Drugo plat medalje". K obema tržaškima dopisoma bi rekel to-le:

Ni res, da se je "goriška SDZ v zadnjem trenutku odločila, da odpove sodelovanje s Slovensko skupnostjo in podpre italijansko Krščansko demokracijo, čeprav ji ta stranka ni dala v preteklosti nobene konkretne pomoči pri reševanju narodnostnih vprašanj".

Ni res, da so Tržačani "rotili Goričane, naj se ob teh volitvah ne dajo izigrati od italijanske Krščanske demokracije in naj nastopijo skupno s Tržačani".

Tudi ni res, da "je bila tudi goriška mladina in večina ljudi na terenu za skupni nastop".

Goriška Slovenska demokratska zveza in tržaška Slovenska skupnost nista namreč imeli niti razgovora niti dogovora za skupen nastop na političnih volitvah. Goričani sploh namena nismo imeli nastopiti na državnozborskih volitvah. Predložili pa smo volilni znak le zato, da bi Krščanska demokracija pri morebitnih pogajanjih razumela, da njenih kandidatov ne podpremo zastonj, ker nočemo dati svojih glasov niti njej niti kaki drugi stranki.

S pomočjo goriške Krščanske demokracije pa smo Slovenci dosegli uzakonitev svojih šol, preklic prepovedi slovenskih imen, priznanje slovenske abecede, ustanovitev novih vrtcev, sklep za zgradbo velike stavbe za slovenske šole v severnem delu Gorice, sklep za poimenovanje dveh ulic po zaslužnih slovenskih možeh, vstop v občinski odbor kot predstavniki slovenske manjšine in razne druge prireditve, izrecno tudi izjavo, da se nam mora z zakonom priznati pravica slovenskega jezika v javnih uradih.

Krščanska demokracija je tudi že na delu za ustanovitev slovenske strokovne šole trgovske smeri v Gorici, ki jo že nekaj časa zahtevamo, ker je zanas velike važnosti.

Omenjam tudi, da je na pobudo italijanske Krščanske demokracije v pripravljanju ustanovitev višje šole za mednarodno sociologijo v Gorici. Njen namen bi tudi bil, proučiti rešitev manjšinskega vprašanja, da pridemo Slovenci v Italiji do popolne enakopravnosti tako, da bi živeli z Italijani nekako kot narod poleg naroda. Goriška Krščanska demokracija pozna naš problem do dna in ga želi tudi reševati.

Res je, da KD še ni predložila zaščitnega zakona. Vzrok pa je v tem, da sta se temu uprli vodstvi tržaške in videmske Krščanske demokracije, češ da zajema zakon, katerega osnutek smo pripravili in izročili, tudi Slovence v videmski pokrajini.

Vemo, da si goriška KD prav na našo pobudo prizadeva prepričati še Tržačane in Videmčane za tak zakonski predlog. Njihova podpora je namreč važna, ker mora biti za tak predlog zado stno število poslancev tako v deželnem svetu kot v državnem parlamentu.

Izjavo predsednika deželnega odbora pred kratkim, da mora vlada izdati ustrežne ukrepe za priznanje in spoštovanje pravic slovenskega ljudstva, gotovo ni narekovala politika Slovenske skupnosti, ki je šla na volitve sama, namesto da bi raje poiskala kak dogovor s tržaško Krščansko demokracijo in ji s tem pripomogla do izvolitve njenega kandidata za senat.

Tega mišljenja so bili tudi mnogi volivci tržaške Slovenske skupnosti, saj je njena lista prejela na političnih volitvah kar 1675 glasov manj kot na deželnih!

Gospoda Rudolfa bi prosil, naj mi pove, katera "goriška mladina in večina ljudi po terenu je bila za skupni nastop" s Slovensko skupnostjo na državnozbornih volitvah. Ker ta njegova trditev ne drži, ga prosim, da oba primera pojasni.

Tudi ni točno, da so nas rotili, naj dobimo vsaj pismeno zagotovilo od kandidata Krščanske demokracije, da bo uredil in predložil zakonske osnutke za zaščito manjšine. Nobenega nasveta nismo potrebovali, saj smo sami vedeli, kaj storiti in kako ravnati. Svojo izjavo smo potem objavili v Katoliškem glasu 9. maja, s čemer je potem lahko vsakdo poznal našo odločitev in dokument, ki ji je bil podlaga.

Tržaški dopisnik pravi, da je prišlo do sporazuma z Gorico, "da se Slovenska skupnost ne bo vmešavala v propagiranje kandidatov Tržačanov v Gorici in goriška SDZ svojih v Trstu".

Goriška SDZ se je tega resno držala, Slovenska skupnost pa ne.

Vsega tega ne pišem v imenu goriške SDZ niti ne kot član njenega vodstva, ampak iz lastnega nagiba. Vedeti je namreč treba, da so propagandisti Slovenske skupnosti na Tržaškem vodili ostro propagando proti moji osebi, kot da bi bil jaz sam odločil, da je treba podpreti KD za poslansko zbornico in senat.

Ob tej priliki naj tudi pojasnim, da je šlo Krščanski demokraciji v prvi vrsti za izvolitev poslanca. To izvolitev je s pomočjo naših glasov tudi dosegla. Senatorja pa ne, in vsi smo že vnaprej vedeli, da zaradi nekaterih določil volilnega zakona kandidat Vallauri ne bo izvoljen.

Lahko pa potrdim, da sem leta 1958 prvi svetoval in predlagal dogovorno podporo kandidatom italijanske KD, ker sem bil prepričan, da bo podpora le koristila stvari slovenske manjšine v Italiji. Istega prepričanja sem bil tudi leta 1963, in enako letos. Toda takega mnenja so bili, vsaj letos, tudi nekateri gošpodje iz Trsta, in sicer izven kroga tržaške SDZ...

SDZ : Skupnost

Od političnega sodelavca

Politični položaj na Tržaškem se je občutno poslabšal, ko se je Slovenska demokratska zveza odločila, da izstopi iz Slovenske skupnosti. Četudi hoče vodstvo Slov. skupnosti omalovaževati ta izstop in njeno tajništvo izjavlja tisku, da gre samo za izstop dveh članov, je to goli nonsens. Slovenska skupnost je bila zamišljena in ustanovljena kot krovna organizacija, ki naj bi povezovala štiri politične skupine in ne vrsto posameznikov. Ni spadalo v njeno kompetenco odločati o tem, katere predstavnike je kakšna organizacija poslala in tudi ne, kolikšno mero za-

upanja trenutno uživajo taki predstavniki pri lastnem članstvu. To je pač pristojnost zadevnih strankarskih odborov v kar se Slovenska skupnost ne more in ne sme vmešavati.

Če drži, da je zadnja leta SDZ životarila, je pa po drugi strani dovolj jasno, da kot taka predstavlja med slovensko manjšino vsaj toliko kot omizje neodvisnih. Ni nam namena s tem omalovaževati te skupine, pač pa se mi zdi važno opozoriti odgovorne politične faktorje, da jih utegne nekega dne še glava boleti zaradi nore politike, ki jo nekateri vodijo do tržaške SDZ. Vsaj toliko, kot je žal onim v Trstu in Gorici, da so se pred leti sprli zaradi žabice na vratih in niso poslušali nasvetov, da se tako ne vodi manjšinska politika nekega naroda. (Dalje na 9. str.)

POMORJENA LITERATURA

ZAMJATIN

V prvem desetletju po oktobrski revoluciji je zavzemalo ime Jevgenija Zamjatina častno mesto. To je bil svojevrsten intelektualec in umetnik, ki je zrastel iz bogatih temeljev literature 19. stoletja in iz neštetih smeri in sol, ki so se pojavile na začetku 20. stoletja. Zamjatin je asimiliral vse tisto, kar predstavlja premikanje naprej: sintetični cilj, ki ga je uzakonil, je bil in je kašipot za bodočnost. Morda je prav ta usmerjenost v novo izzvala srdito reakcijo sodobnikov. Morda je bila ta usmerjenost v novo tudi poglavitni razlog, da se je znašel v emigraciji, a ostal v njej popolnoma osamljen.

V emigraciji se je pojavilo večje število ruskih umetnikov. Tu so bili Mereškovski, njegova žena Zinaida Hipius, odlična pesnica Marina Cvetajeva (ki se je pozneje vrnila v domovino, a naletela na popolno nerazumevanje in se ubila), realistični pisatelj Bunin, ki je dobil Nobelovo nagrado, blazni ekspresionist Leonid Andrejev, ki je tragično umrl na Finskem (vplival je na najpomembnejšega slovenskega komponista Kogoja in na njegovo, poleg Grumovega in Majcnovega, najznačilnejše slovensko ekspresionistično dramatično delo), tu je bil Sergej Makovski, ustanovitelj najvažnejše predboljševiške ruske revije (ruskih "Perspektiv") "Apolon", kritik Hodaševič, Georgij Ivanov, Vjačeslav Ivanov, sedaj znani (morda najpomembnejši) ruski emigrantski avtor, v novejšem času v angleščini pišeči Vladimir Nabokov (Lolita), surrealist Poplavski in vrsta mlajših avtorjev, takoimenovani drugi ruski emigrantski val (zlasti pesniki, ki ustvarjajo v Ameriki in v Parizu svojevrsten novi simbolistični verz). K tem ne štejem najnovejših emigrantov, n. pr. Tarsisa. Bo ruska emigrantska literatura, poleg poljske najzanimivejša slovanska emigrantska literatura (med češkimi emigranti sta pomembnejša le Čep in Nemeček) doživela še svoj tretji val?

Povrnimo se k Zamjatinu. L. 1931 je pisal Stalinu, da se želi izseliti iz Sovjetske zveze: "Toda tudi pod najtežjimi pogoji tam ne bom obsojen, da molčim, tam bom mogel pisati in tiskati - pa tudi če to ne bo v ruskem jeziku".

Značilno za Zamjatina je, da ga meje (širne) Rusije niso zadovoljile. Potoval je v svet, v Carigrad, Jeruzalem, Aleksandrijo, a leta 1916 je odšel v London, ki postane njegovo najpomembnejše doživetje. Na ta doživetja se nanašanja njegov utopični roman "Mi", ostra obsodba diktature in tehnokracije in "novega lepega sveta". Znanе so tudi njegove fantastične satire "Pravljice za odrasle otroke". Tudi drame so imele velik uspeh, tako drama o španski inkviziciji "Ognji svetega Dominika" in drama iz ruskega življenja "Bolha". Drame "Atila" niso nikoli igrali.

Revolucijo je dojel idealistično. Zato je hitro spoznal, da obljubljenega raja ne bo. Komunizmu je obrnil hrbet. L. 1922 je zapisal marksistični kritik Voronski o njegovem delu: "Če bi pisal Zamjatin svoje zajedljive stvari na pozicijah revolucije, bi ga pozdravili. Na žalost pa ni tako, Zamjatin se je približal Oktobrski revoluciji od strani, hladno in sovražno. Ta mu ni tuja le v detajlih, ne le v bistveno važnih, temveč mu je tuja v osnovnem." Leta 1929 je moral zapustiti Zvezo sovjetskih pisateljev. Povod je bil roman "Mi", napisan 1920. leta, ki se je ta čas pojavil v inozemstvu. Njegove knjige so umaknili iz knjižnic, drame so umaknili z gledališkega repertoarja. L. 1931 je zapustil Rusijo.

Zamjatinu je blizu duh groteske (tradicija Gogolja in Dostojevskega!), a tudi jedke satire, fantastičnosti in močnega pesimizma. Mojstrsko je opisal v kratkih novelah rusko vas in provinco, njegov stil je velikokrat "primitiven", tako da določeni elementi tem bolj zažare. Njegov jezik je muzikaličen. Tu je najvplival Andrej Belj z bogato ritmiko in metaforiko. S svojim umetniškim konceptom je močno vplival na pomembne umetnike, serapionske brate, na primitivista Vsevoloda Ivanova (čudovito delo Sever) in na fantastičnost Venijamina Kaverina (Neznani mojster) in na druge. Žal so ti mojstri pozneje utihnili ali pa zašli v nezdrave in neplodne vede socialističnega realizma.

NEZNANI MOJSTRI

V času stalinističnega terorja so zašli v pozabo mnogi pomembni avtorji, medtem ko se vrsta mladih talentov (ta ko kot na Slovenskem!) ni mogla nikoli pojaviti in razviti. Za to sploh ni bilo pogojev! Če je tu in tam nastal kak pomembnejši rokopis, je ta izgubil na "uredništvih" tajne policije, njegov avtor pa je žalostno končal.

Lev Lunc (1901-1924), zgodaj umrlo upanje ruske literature, je objavil štiri drame in le nekaj proznih tekstov. Kot pri Zamjatinu je tudi pri Luncu satira, utopija in fantastika eno temeljnih umetniških sredstev. Lunc se je spopadel s sovjetsko resničnostjo; v pripovedi Dopis št. 37, ki je nastal 1922. leta, se vodja sovjetske pisarne spremeni v uradni dopis (z avtohipnozo), tako postane dominanten simbol birokratizma.

Lunc pa ni važen le kot umetnik, ampak tudi kot teoretik serapionskih bratov. V manifestu "Zakaj smo serapion ski bratje?" (1922) se Lunc zavzema za umetniško svobodo, za moderniteto umetnosti. V članku "Na zahod!" povdarja pomen zahodne pustolovske literature, ki je kretenasti "literarni ministri" po krivici zasmehujejo. Kretenizem literarne kritike in profesorjev je eden glavnih zločinov v kulturi!

1923 l. je Lunc zapustil Rusijo. Bolan je umrl v Nemčiji v bližini Hamburga.

Napade na Lunca in sebe je odvrnil leta 1923 Zamjatin v delu "Nova ruska proza" z besedami: "Ti pisatelji nima jo revolucije za bledolično gospodično, ki jo je treba očuvati pred najlahnejšo sapico."

Komaj danes odkrivamo pozabljene pergamente velikih mojstrov literature, Mihaila Bulgakova z fantastično-uto pičnim romanom "Mojster in Margarita" in psihološko dovršene, pretresljive metaforično temne novele Andreja Platonova, ki za časa Stalinovega terorja ni mogel objavljati, a doživlja v novejšem času zlasti med mlajšo rusko publi ko tudi v Sovjetski zvezi pravo renesanso.

Ruska literatura najpomembnejših modernistov je v končni konsekvenci enakovredna tistemu, kar se je v novi do bi ustvarilo v svetu. Fantastični in ironični svet poljskega emigranta Gombrowicza, ki je doživel svetovno slavo, polj ska humorista, satirika in fantasta Schulz in Witkiewicz, genialni v nemščini pišoči Kafka, pozni nemški ekspresio nist Jahnn z nenavadno in drzno literaturo največjih dimenzij, Musil, Joyce, Svevo, vsi ti čudoviti humoristi in moj stri, čudaški Francoz Daumal, poln matematično-utopičnih vizij, nekaj časa v emigraciji živeči, na Pilnjaka spomi njajoči Srb Crnjanski, grandiozna proza Čeha Karla Čapka s temnim Krakatitom, Hašek in njegov Švejk in končno 2 Slovence, ki se žal nista uresničila do polnih dimenzij (zaradi žalostnih slovenskih nedemokratičnih razmer) Grum in Majcen, vse to je našlo kongenialne uresničitve in mojstrske protisvetove tudi v ruski literaturi. Zaradi napačnih in škodljivih konceptov o literaturi in umetnikih seveda to delo danes v Sovjetski zvezi ni dovolj znano. Vendar se že javljajo določeni znaki, ki pravijo, da se bo stanje le obrnilo na bolje.

ELEKTRIČNA ATMOSFERA RUSKEGA MODERNIZMA

Značilni primer napete električne atmosfere ruskih literatov je bila kavarna "Prager" v Petersburgu. Tu se je An drej Beli sestajal in prepiral z Levom Šestovom. Bilo je v revoluciji, ob določeni uri so zaradi policijskega časa po gasili luči, toda Beli, Šestov in drugi literati so govorili tudi v temi kar naprej in naprej. Kavarna je imela vrtilna vrata in ko so se literati ob določeni uri dvignili in odšli k izhodu, niso več našli na cesto: vrteli so se z vrati in vrte li, gestikulirali v temi z rokami, se prepirali, filozofirali in rohneli. Beli se je grabil za las, plahutal z rokami. Stari natak je, noseč svečo, spoštljivo pristavljal: "Ta Rus je gotovo znamenit človek!"

V taki atmosferi, v teh čudnih pogojih se je rojevala velika literatura, ki je svetu danes še več ali manj neznana, a bo mogla še marsikaj povedati.

IZSTOP SDZ IZ SKUPNOSTI

(Zaključek s 7. strani)

Tržaška SDZ je s pismom 31. maja sporočila vodstvu Slovenske skupnosti in njenim političnim skupinam svoj izstop. Razloge so objavili v priložnostni številki 'Demokracije', ki je izšla 28. junija. V tem pismu je ugotovljeno med drugim: "Slovenska skupnost, ki že dolgo ni izražala več skupne volje vseh v njej povezanih skupin, temveč hodi po poti, ki ji jo odrejajo Slovensko ljudsko gibanje, Skupina neodvisnih Slovencev in nekaj strankarsko neopredeljenih posameznikov, dobiva s tem svoj pravi značaj. Popolnoma naravno je, da je to odslej le organizacija tistih, ki z njenim delom soglašajo in ga vodijo."

SDZ ugotavlja, da je bila Slovenska skupnost usta novljena kot krovna organizacija. Pripominja, da je bila tedaj sicer SDZ pripravljena razpustiti se in postati ena od struj v Slovenski skupnosti (enotni organizaciji), ven dar pa tedaj na to ni pristala Katoliška skupnost, prednik Slov. ljudskega gibanja. Iz gornjega sledi, da je političen

kompromis neobhoden pogoj vsega delovanja Skupnosti. Takega mnenja pa - po izjavi SDZ - ni sedanja večina v Slov. skupnosti in tako prihaja do preglasovanja. To se je zlasti videlo v vprašanju odnosov do Italijanov, pa naj bo ob zadnjih volitvah ali prej, ko je Slov. skupnost razbila prvi slovensko-italijanski delovni sporazum. SDZ je tudi mnenja, da je dala Slov. skupnost pretirane koncesije Slovenski levici, ki je dobila od 15 kandidatov 4 mesta in drugo mesto na listi, pred goriškim dr. Sfiligojem.

Nobena tajnost ni, da obstoje notranja nesoglasja v tržaški Slovenski demokratični zvezi. Človek bi pričako val, da se take zadeve razčistijo rednim organizacij skim potem - na občnem zboru, kadar vodstvo več ne uživa zaupanja večine. Politično nemogoče pa je zastopa ti mnenje, da je iz Slov. skupnosti izstopilo samo nekaj posameznikov in da je večina SDZ še vedno v njej. Ako je izstopila SDZ, je pač izstopila s sklepom zadevnega odbora - enako kot je z njegovim sklepom vstopila v Skupnost. Ako zares večina članov ne odobrava tega skle pa, naj dela na sklicanju izrednega občnega zbora.

KULTURA IN OMIKA

JEZIKOVNI ABSURDI

Na junijski seji sekcije za medrepubliško sodelovanje in mednacionalne odnose konference takozvane socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije so obravnavali ukrepe, kako naj bi s konkretnjšimi ukrepi uresničili ustavno načelo o enakopravnosti vseh jezikov jugoslovanskih narodov. Prof. Mihailo Stevanović je med ostalim predlagal naj bi se vsi mladi ljudje poleg materinsčine učili in znali tudi dva druga jezika narodov Jugoslavije. Konkretno bi seveda to pomenilo pouk slovenščine in makedonsčine v šolah, kjer je materni jezik bodisi srbohrvaščina bodisi hrvatosrbsščina. Pomočnik sekretarja za zunanje zadeve Mitja Vošnjak je govoril o nadlogah, ki jih morajo prenašati naši delavci v tujini, ker naši uslužbenci diplomatskih in konzularnih predstavništev ne znajo raznih jugoslovanskih jezikov. Absurd je tudi to, je poudaril Vošnjak, da dobivajo mladi Slovenci, ki živijo v Italiji, vojaške pozive v slovenščini, oni pa, ki živijo v Sloveniji, v srbohrvaščini.

V imenu članov SZDL iz Slovenije je govoril Jaka Avšič, ki se večkrat oglašja s pismi uredniku v DELU, v katerih poudarja, da je bilo že v NOV za časa vojne sprejeto načelo, da se slovenskim partizanskim enotam poveljuje v slovenščini.

ŠOLSTVO: Kot gostje slovenskega republiškega sekretariata za kulturo in prosveto je bila v Sloveniji skupina desetih učiteljev slovenskega jezika iz Porabja na Madžarskem. Učitelji so bili na 14-dnevem seminarju na podlagi jugoslovansko-madžarskega sporazuma o medsebojnem kulturnem sodelovanju. Obiskali so tudi Murško Soboto.

Britanski Svet (British Council) in ameriško veleposlanstvo v Beogradu sta spet pomagala organizirati nekaj poletnih seminarjev za učitelje angleškega jezika, dva od teh v Sloveniji - v Ljubljani in Mariboru. Prvega se je udeležilo kakih 70 učiteljev angleščine na osnovnih in srednjih šolah, drugega pa 50.

Ljubljansko učiteljske je v 99 letih obstoja opravilo pomembno kulturno poslanstvo pri slovenskem nacionalnem razvoju. Na žalost pa ne bo proslavilo svoje stoletnice, ker je v skladu z vsemi drugimi učiteljski v Sloveniji z letošnjim šolskim letom zaprlo svoja vrata. V bodoče se bodo bodoči učitelji vzgajali na pedagoških gimnazijah, ki jih bodo pripravile za študij na pedagoških akademijah, kjer bodo polagali učiteljske diplome.

V DELU sem bral poročilo pod naslovom "Jim bo kdo kreditiral prihodnost?" Takoj sem pomislil: aha, gre za izkoriščano mladino na gnilem Zahodu. Toda ne! Šlo je za Marinko iz Dolenje vasi pri Krškem, ki je z odličnim

uspehom končala osnovno šolo in bi rada študij nadaljevala. Doma ima slabe gnotne razmere in deklica je napisalo že dve prošnji za štipendijo. Odgovor pa je bil vedno isti: "Nimamo ne denarja, ne potrebe po takih kadrih."

Pod naslovom "Kako in koliko štipendiramo" je DELO priobčilo poročila iz več krajev v Sloveniji o načinu pomoči pri šolanju "nadarjeni in prizadevni mladini iz socialno šibkejših družin". Takozvana Izobraževalna skupnost SR Slovenije npr. je letos razpisala 465 štipendij; za srednješolce je predvidenih 200 republiških štipendij, za visokošolce pa 220. Ostalih 25 štipendij je posebej namenjenih za materialno "ogrožene" študente in dijake.

STIKI S TUJINO: 18 Jugoslovancev je dobilo za študijsko leto 1968/69 Fordove štipendije za izpopolnjevanje znanja v ZDA. Med temi je en Slovenec, Adolf Bibič, predavatelj na Visoki šoli za politične vede v Ljubljani.

Tri pevke iz Jugoslavije so v lanskem sezoni uspešno gostovale v Metropolitanski operi v New Yorku: Biserka Cvejič, Milka Stojanović in Radmila Bakočević. Uspešno so gostovali tudi drugi solisti in ansambli iz Jugoslavije, od katerih naj omenim ansambl zagrebških solistov in Marijano Radev, ki je interpretiral Mahlerjev cikel Kindertotenlieder (Pesmi mrtvim otrokom).

Orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane je priredil koncert v salonu furlanskega parlamenta na gradu v Vidmu, udeležili pa so se ga vidnejši predstavniki dežele Furlanije-Juljske krajine in politične oblasti iz Ljubljane.

V Umagu je bilo četrto srečanje italijanskih in jugoslovanskih književnikov. Sestanek je organizirala književna revija LA BATTANA. Nimam podatkov o Slovencih, ki so se sestanka udeležili, a pravijo da je prišlo precej manj jugoslovanskih književnikov kot pa jih je bilo povabljenih.

Ekipa italijanske radio televizije iz Rima je posnela na Tolminskem film o soški fronti med prvo svetovno vojno.

Na gradu Štatenbergu pri Slovenski Bistrici pripravljajo že šesto srečanje jugoslovanskih pisateljev, na katerega so povabili 30 pisateljev in pesnikov iz Jugoslavije in zamejstva. Srečanje bo septembra.

KJIŽNI TRG: Revija PROBLEMI je spet v krizi. Ni mi sicer znano v kakšni, a o "konkretnih pripravah" za sesto vo novega uredniškega odbora sta pred kratkim debatirala CK Zveze mladine Slovenije in Univerzitetni odbor Zveze študentov Slovenije kot izdajatelja revije. CK Zveze mladine je izjavilo, da je "tudi v bodoče zainteresirano za izdajanje revije, ki bo odprta nasproti sodobnim miselnim tokovom, ki bo zbirala okrog sebe najširši krog ustvarjalcev in ki ne bo ekskluzivistična v smislu polšačanja uredniške politike po posameznikih oz. ozkih grupacijah".

Levstikove nagrade za 1967 Mladinske knjige sta med drugimi dobila Anton Ingolič za roman "Gimnazijka" in France Planina za leksikografsko knjigo "Jugoslavija".

SPECTATOR

PRIMER ŠTUDENTA OGRINA

ODGOVOR P. TOMAŽIČA NA ČLANEK LEVA DETELE

Marsikomu, ki bere po časopisih propagandno gonjo gotovih ljudi proti visokoškolskemu domu "Korotan", se bo zde lo uganka, zakaj se ti ljudje toliko zaganjajo proti ureditvi doma, katero večina študentov in vsi slovenski gostje, ki so kdaj v domu stanovali in ga torej dobro poznajo, ne samo odobravajo temveč tudi globoko cenijo. Vendar kdor pozna dejstva in njih ozadje ve, da tu ne gre ne za red in ne za nered. Tudi ne gre za moj način vodstva doma. Vse to so le pretveze za določen cilj: polastiti se doma samega oziroma njegovega vodstva. Žalostno spričevalo tistih, ki iz nevoščljivosti razdirajo, kar so drugi s trudom in požrtvovalnostjo zgradili.

Eden od tistih, ki se zaganjajo proti ureditvi "Korotana", je tudi Lev Detela. Nič čudnega! Kdor moža in njegove nazore še ne pozna zadosti, naj prebere njegove stavke v "Novem listu" (Trst 14.6.68.). Njega, ki navadno piše v tolo frazeologijo in zagovarja neko religijo "humanosti", nič ne moti, da prevrača dejstva, obrekuje in napada na najbolj grd način človeka, ki mu ni nikoli storil nič žalega. Res lepa "humanost"!

Od vseh obrekovanj Leva Detele v "Klicu Triglava" št.350 je najbolj zanimiva in edina izvirna obtožba, da "izkoriščam študente iz domovine". Najbolj gotovo je že Detela sam občutil to moje izkoriščanje. Morda v tem, da sem (čeprav si sam komaj privoščim kako uro odmora) peljal njega in njegovo družino na izlet kot znak prijateljstva; ali da sem - tudi kot znak prijateljstva - pripeljal z avtom od postaje njegovega očeta, po prepričanju komunista. Ali je morda Lev Detela zaradi tega prišel kar dvakrat k meni po posojilo več tisoč šilingov, ker izkoriščam uboge študente?

Vendar Lev Detela navaja tudi neki factum. Proti dokazom pa veljajo samo dokazi. Zato bom odkrito povedal, kaj se je zgodilo, kakor sem v svojih poročilih odkrito razkrinkal razne lažnjive obtožbe, čeprav je "Klic Triglava" v enem primeru označil to odkritost za zelo hudo. (Ali se smem braniti?...) Torej: pred enim letom in več je prišel iz Maribora študent Ogrin, ki je bil baje končal vse medicinske študije, vendar brez kakršnegakoli izpita. Prišel je k meni - kakor mnogi drugi - da mu poiščem kako delo, da bi zaslužil in se istočasno pripravljal za izpite. Ker zaposlitve takrat ni bilo mogoče najti, sem ga za silo vzel kot "mežnarja" na pokopališču, na katerem imam cerkveno upravo. Plačal sem mu namesto 15 kar 20 šilingov za vsak pogreb, torej več kakor bi mu pripadalo. Povrhu pa sem mu dal še od svojega 400 šilingov. Nekega dne pa je prišel k meni in zahteval, da mu moram dati več. Za odgovor sem ga takoj odslovil. Detela pravi, da se je Ogrin pritožil na škofijskem ordinariatu; zamolči pa, kaj so mu tam odgovorili. S takim obrekovanjem in potvarjanjem dejstev operira torej Lev Detela! Če ne bi bilo pisanja že preveč, bi z enako lah koto razkrinkal vsako njegovo obtožbo in dokazal njegovo netočnost. Vendar Deteli, kakor tudi vsem drugim, ki se ta ko zaletavajo proti meni, ne gre za resnico in še manj za pravico, da bi v kalnih vodah s silo dosegli, kar jim do zdaj ni uspelo z zvijačo.

+

Kot dokaz, kako Slovenci iz domovine cenijo "Korotan", objavljam nekaj odlomkov iz nekaterih od številnih pisem. Ker so pisma osebna značaja, ne objavim imen.

Eden od največjih znanstvenikov iz Ljubljane piše:

"... Vaše nesebično delo v prid slovenskim študentom je, kot sem se imel sam priliko prepričati, nad vse iskreno in uspešno. Vesel sem bil, ko sem videl, da to ni samo moje osebno mnenje... Zame predstavlja Vaš dom edinstveno in občudovanja vredno afirmacijo majhnega slovenskega naroda v tujini in s tem tudi afirmacijo naše države pred mednarodnim svetom... Tem bolj je žalostno in zaskrbljujoče, da Vas v Vašem idealizmu in v boju za dokočni uspeh ovira peščica neodgovornih ljudi. Zelo lahko je rušiti in uničevati, težko pa kaj lepega in koristnega spraviti v življenje. Vse to ste pač Vi sami, gospod rektor, na svoji koži, ko ste se borili in delali za naš ponosni dom Korotan, skozi več let in z vso grenkobo morali okušati... Pri nadaljnem delu v prid domačije in Korotana Vam želim enake zavzetosti, dosedanje vztrajnosti in železne volje." (Iz pisma od 13.7.68.)

Študent iz Ljubljane:

"Že ob svojem prvem bivanju v Korotanu, novembra 1967, sem globoko občutil Vašo veliko naklonjenost, Vašo stalno željo, da bi se gostje v domu čim bolj počutili in ob odhodu sem doživel nekaj, kar še nikjer nisem, namreč to, da niste hoteli vzeti denarja za prenočevanje, ampak ste mi celo hoteli podariti denar. Vidim, koliko je v tem idealizma in se Vam lepo zahvaljujem." (Iz pisma od 28.6.68.)

Visokošolka iz Ljubljane: "Na Dunaju sem preživela prelepe dneve. K temu je veliko prispevala tudi Vaša gostoljubnost in urejenost Korotana. Za gostoljubje pristrčna hvala." (Iz pisma od 29.6.68.)

I. Tomažič

ŠTUDENTOVSKI NEMIRI

MINIMALNI DOHODKI IN ENAKE MOŽNOSTI

Izkušnje zadnjih dvajsetih let so mnoge v Vzhodni Evropi prepričale, da popolne družbe ni, tako da se moramo zadovoljiti s tem, kar imamo, in skušati stvari izboljšati le postopno in s potrpežljivostjo. Tak zaključek je posledica ugotovitve, da se človeška narava ne da kar tako oblikovati in da je nekatere gospodarske odnose potrebno sprejeti preprosto kot del življenja. Poskusi, spregledati človeško naravo ali nujne gospodarske odnose - najsi to storimo iz še tako vzvišenih ideoloških ozirav - vodijo naravnost v tiranijo in bedo. Vzhodnoevropske reforme so prav po sledica te ugotovitve.

Skoro istočasno se je na Zahodu sprožilo gibanje v nasprotni smeri, ki se zadnjih nekaj let vztrajno širi iz Združenih držav v Evropo. Prevzelo je nekaj mladih ljudi, v glavnem študentov, toda povzročilo je občutek negotovosti in presenečenja v mnogo širšem krogu. Vse kaže, da je ta reakcija posledica pretiranega osredotočanja na gospodarske vrednote in individualizem.

Videti je, da je protest študentov naperjen proti stanju na univerzah, proti zanemarjanju potreb revnih slojev in, končno, proti družbi sami. Ni prostora, da bi se tu ukvarjali s stanjem na univerzah, ki nas tudi prvenstveno ne zanima v današnji zvezi, razen kolikor gre za ogromne organizacije, v katerih se ljudje izgublajo, s čimer se bomo morali ukvarjati spodaj.

Druga točka, zavzemanje za izboljšanje položaja okoli 15 odstotkov revnega prebivalstva, je posebno aktualna v Združenih državah. V tej deželi, puritanska tradicija in prepričanje, da vsakdo lahko gospodarsko uspe, če se le potruji, vodita do stališča, da je podpiranje ljudi z nizkimi dohodki "tihi socializem", ki izpodjeda svobodni državni red.

To gledišče se ne ozira na dejstvo, da gospodarska sposobnost ni edina vrednota in da ljudi ne moremo soditi samo po tem, kakšna je njihova zmogljivost, proizvajati materialne dobrine in usluge. Vpoštevati moramo preprosto, da so človeška bitja. Izkušnje gospodarsko najbolj naprednih držav dokazujejo, da bo del državljanov vedno zaostajal za pretežno večino prebivalstva v sposobnosti, proizvajati in skrbeti sami zase do take mere, da bodo ostali morali priti njim na pomoč.

Še več, gospodarski napredek sam povzroča neuravnovešenost med strukturo ponudbe delovnih mest in strukturo sposobnosti razpoložljivih delavcev, tako da nekateri ne bodo dobili služb, naj se še tako trudijo, če jim družba ne pomaga pri prekvalifikaciji in izobrazbi. Tehniški napredek namreč zahteva vedno boljšo kvalifikacijo delavstva, ki ne pride sama po sebi.

UČINKOVITOST IN ENAKOST

Socialna politika, s katero osrednje ali regionalne oblasti skrbijo za revne ali za ljudi z nezadostno ali napačno kvalifikacijo, ni iznajdba "socialistov", marveč jo je najprej uvedla prav konservativna Bismarčkova vlada. Namen je bil omejiti nezadovoljstvo, ki se nujno začne kazati, ako nekateri ljudje propadejo v gospodarski tekmi. Iz tega razloga so revolucionarji pogosto nasprotovali socialni politiki, ker jim je jemala veter iz jader.

V Združenih državah (a seveda tudi drugje) položaj je bolj zapleten zaradi etničnih manjšin, proti katerim ima večina predsodke in ki so prav iz tega razloga v neenakem položaju tudi v gospodarskem življenju.

Tržišče ne more dati odgovora na te probleme kakor ga ne more dati demokracija, kolikor je samo vlada večine. Toda teoretiki demokracije so vedno poudarjali, da je demokracija lahko dobra ali slaba. Že Aristotel je ločil med "politejo" - vlado ljudstva v interesu vseh - in "demokracijo" - vlado ljudstva v interesu večine. Namen tega razlikovanja je bil poudariti, da mora večina vedno spoštovati svoboščine posameznikov in manjšin ne glede na to, ali se skladajo z večino ali ne. Ta misel je utelešena tudi v raznih proklamacijah človeških pravic, tako tudi v prvi taki deklaraciji sprejeti v 18. stoletju v Združenih državah samih. Nedvomno je v današnjih pogojih visoke produktivnosti mogoče in potrebno to spoštovanje do človeških pravic razširiti, tako da obseže tudi zagotovitev življenjskega minimuma za vse prebivalstvo in zagotovitev vsaj približno enakih začetnih možnosti za vsakogar, ki je sposoben delati. Študentje imajo vsekakor prav, ako skušajo prepričati večino volilcev, da se je potrebno ozirati na gospodarsko najšibkejši del prebivalstva, s sredstvi, ki so jim na razpolago.

Potem ko smo to ugotovili, je vendarle potrebno pristaviti svarilo proti stremljenjem, da ženemo izenačevanje dohodkov predaleč. Ravno vzhodno-evropske skušnje so pokazale, da pretirano niveliziranje škoduje gospodarski učinkovitosti. Tisti, ki odločajo, končno volilci, stoje pred izbiro med enakostjo in učinkovitostjo, oziroma boljše med različnimi stopnjami enakosti in različnimi stopnjami učinkovitosti. Vnaprej ni mogoče reči, katera zmes teh dveh je najboljša.

Verjetno je mero izmenjave med učinkovitostjo in enakostjo do neke mere mogoče izboljšati s sklicevanjem na sočutje - ljubezen do bližnjega - in solidarnost, z drugimi besedami s tem, da ustvarimo vzdušje, v katerem bodo oni, ki so gospodarsko sposobni, pripravljeni žrtvovati več za podpiranje gospodarsko šibkih, ne da bi zaradi tega po pustili v svojih gospodarskih naporih.

Vzhodnoevropske skušnje kažejo, da gospodarske dejavnosti ni mogoče izboljšati s prisilnostjo, temveč da je odvisna od prostovoljnih naporov posameznikov. Voditelji javnega mnenja in drugi socialno čuteči se morajo potruditi, da se sebični individualizem spremeni v mogoči meri v altruistični individualizem, t.j. individualizem omejen po sočutju, kakor pravi Camus. Goli zakonski ukrepi pri tem lahko kaj malo pomagajo, dasi verjetno moréjo odigrati omejeno vlogo. Isto velja glede izkoreninjanja rasnih predsodkov - prepričevanje mora tu imeti prvo besedo, dasi mora prvo poskrbeti vsaj za pravo enakost.

IDEALIZEM IN PERFEKCIONIZEM

Mnogim študentom ne zadostuje zgražanje nad usodo najrevnejšega dela prebivalstva in rasno diskriminacijo in agitacija za njihovo odstranitev. Nímajo jih za posledico šibke človeške narave, tako da jih tako in tako ne more ukiniti v celoti noben sistem, marveč jih imajo za rezultat sedanjega družbenega in gospodarskega reda. Začenjajo s kritiko družbe.

Med glavnimi razlogi za nezadovoljstvo s političnim življenjem je verjetno precejšnje soglasje o možnih rešitvah, do katerega so na Zahodu prišli. V Združenih državah ni bilo nikoli veliko razlike med demokrati in republikanci - gre bolj za dve ekipi kot za dve povsem različni gledanji na svet; v Franciji so volilci nadomestili zmešnjavo, v katero so Francijo pripeljale prepirljive demokratične stranke, z bonapartističnim de Gaulleovim režimom; v Italiji in Nemčiji so se socialni demokratje pridružili na vladi krščanskim demokratom, potem ko so se prepričali, da nacionalizacija in planiranje ne prinašata sadov, ki so jih pričakovali; v Britaniji je politiko laburistične vlade komaj mogoče ločiti od politike njene konservativne predhodnice; največji komunistični partiji v Zahodni Evropi, italijanska in francoska, sta postali kaj krotki, odkar se je izkazalo, da so komunistični režimi v Vzhodni Evropi kaj dvomljive vrednosti. Sploh vse kaže, da na obzorju ni več nobenih velikopoteznih rešitev za človeške probleme, ki bi se nad njimi mogli brez kraja navduševati.

Človek bi si mislil, da bo reakcija na vse to, da se bodo ljudje pomirili z mislijo, da patentnih rešitev ni, da ni popolne družbe, in da je največ, kar lahko storimo, kar najboljše urediti, kar imamo, kar najboljše kombinirati gospodarsko učinkovitost z družbeno pravičnostjo. Vendar tako pričakovanje spet ne računa s človeško naravo z brezkončnim idealizmom nekaterih mladih, pa tudi starih perfekcionistov. Če nam sedanje stranke - predvsem socialdemokratske in komunistične - ne morejo dati raja na zemlji, to nikakor ne more pomeniti, da morda tak raj sploh ni mogoč, temveč le, da so stranke zanič in da bomo raj dosegli, če si izmislimo nekaj novega. Odtod "izvenparlamentarna" opozicija in morda tudi misel, da nočemo več strank, temveč da bomo imeli drugačne "politične organizacije", kot da bi take politične organizacije končno bile kaj drugega kot stranke.

Seveda to ne pomeni, da skušamo tu braniti politične stranke kot nekaj popolnega. Predvsem nikakor ne skušamo braniti komunističnih partij. Komunistične partije so obljubljale blaginjo in socialno pravičnost, če so se ljudje pripravljene odpovedati političnih svoboščin in izročiti oblast njim. Rezultat je bil splošna revščina, socialna nepravičnost in popolna odstranitev svobode. Zato je popolnoma upravičeno zahtevati, da komunisti vrnejo ljudstvu vsaj svobodo, potem ko se je izkazalo, da niso sposobni izpolniti svojih obljub.

Toda socialdemokrati so ostali v okviru demokracije in so storili, kar so mogli. Toda tudi pod njimi gospodarska blaginja ni napredovala hitreje kot pod drugimi zmernimi strankami. Kar bi kazalo, da je blaginja in pravičnost od visna bolj od stvarnosti kot od želja in besed. Reakcija neučakancev je vendarle bila, da mora neuspeh socialdemokratov pomeniti, da je nekaj narobe z bistvom demokracije.

Študentski radikali so proti liberalni demokraciji, namreč demokraciji temelječi na političnih pravicah in svoboščinah. Pravijo, da je strpnost zahodnih demokracij le "represivna toleranca". Njihov mentor, ameriški profesor filozofije nemškega izvora, Herbert Marcuse, piše: "... Uporabljanje političnih pravic (kot so glasovanje pri volitvah, pisanje pisem časnikom, senatorjem itd., protestne demonstracije kolikor se vnaprej odpovedo proti-nasilju) v

družbi s totalno administracijo le služi krepitvi administracije s tem, da potrjuje obstoj demokratičnih svoboščin... v tem primeru svoboda (mišljenja, združevanja, govora) postane le sredstvo za opravičitev sužnosti."

KRITIKA DRUŽBE

Ta sužnost je posledica človeških potreb, ki jih poslovni interesi umetno ustvarjajo. Revolta se obrača proti potrošniški družbi, ki ljudi usužnjuje s tem, da jim vsiljuje želje po materialnih dobrinah. Tehnološki napredek naj bi bil človeka osvobodil, a ga je nasprotno zaslužnil, vendar le zato, ker je povezan z masovno organizacijo in administracijo. Le-ta "s tehničkim napredkom kot sredstvom napravi nesvobodo - v smislu človekove podvrženosti produkcijskemu aparatu - trajno in vedno globlje v obliki vseh mogočih svoboščin in užitek".

Ko je Dutschke šel spomlad v Prago razlagat češkimi študentom to novo analizo družbe, so se mu smejali, označili njegove teorije, ki so jih občutili kot marksistično-leninistične, za komične in absurdne ter mu povedali, da bi jih po njihovem mnenju moral zavreči vsak petnajstletnik. Ker je prišlo do upora študentov istočasno na Zahodu in na Poljskem in Češkem, so mnogi novinarji površno stremljenja v obeh polovicah Evrope izenačili. Pri tem so poza bljali, da so izkušnje mladine na obeh straneh docela različne.

Komunisti so leta in leta prepričevali svoje podanike, da na Zahodu svoboda ni svoboda in blaginja ni blaginja, medtem ko so jim oni sami zares vzeli vsako svobodo in okrnili življenjski standard. Ni čuda, da so Čehi rekli Dutschkeju, da je skrajni čas opustiti teorije, ki jim je uspelo edinole spojiti neučinkovitost s suženjstvom. Dvajset let izkušenj s komunizmom je vzhodnoevropejec prepričal, da je svoboda mišljenja, govora in združevanja bistvenega pomena.

Ni mogoče pričakovati, da bi študentje, ki so se morali, kar se spominjajo, boriti za najnujnejše dobrine, dali prepričati, da je sistem, ki jih proizvaja v izobilju slab. Češki študenti so nosili transparente "Marks in Spencer ne Marx in Engels". Ti študenti bodo tudi komaj mogli verjeti, da bi kakršna koli propaganda ali trgovsko oglašanje moglo ljudi o čemer koli temeljno prepričati. Morda lahko povzroči manjše spremembe v mišljenju ali željah, toda da bi mišljenje ali potrebe bistveno spremenilo, komaj lahko verjame, kdor je preživel leta totalitarne ali celo teroristične komunistične in nacistične propagande in spoznal, da je le utrdila njegovo neodvisnost mišljenja. Gospodarske in politične reforme na Vzhodu kažejo prav to.

Tudi izkušnje na Zahodu kažejo, da je kaj malo verjetno, da bi bil večji del potreb "lažnih", takih ki jih je lju dem vsililo oglašanje ali posnemanje drugih. Če bi bile potrebe res tako izsesane iz prsta, bi morali vendarle kaj zaleči napor skoraj vseh držav, da omeje naraščanje dohodkov hitreje kot produktivnost, saj zahteve po višjih plačah niso nič drugega kot zahteva po več materialnih dobrinah. In če ugovori proti pretiranemu proizvajanju mogoče veljajo za Združene države ali za nekatere sloje tam, je komaj mogoče isto trditi celo o zahodnoevropskih državah, kaj šele o nerazvitih. To se je posebno jasno pokazalo v televizijskem razgovoru junija 1968 med ameriškim profesorjem Galbraithom in britanskim kaclerjem Jenkinsom. Medtem ko je Američan ves čas poudarjal, da gospodarska učinkovitost ni glavno, je Britanec stalno odgovarjal, da brez učinkovitosti skoraj ni mogoče doseči ničesar drugega.

Edina možnost, da bi na gospodarsko učinkovitost lahko pozabili, bi bila, če bi ljudi prepričali, naj se ravnajo po evangelskem svetu uboštva. Da bi v tem uspeli, je v današnjih razmerah komaj mogoče pričakovati. Sicer pa celo krščanstvo meni, da evangelski sveti vzdržnosti, uboštva in pokornosti veljajo le za izbrane.

SAMOZAVEST POSAMEZNIKA V SVETU TEHNOLOGIJE

Kar zadeva tehnologijo, so študentski radikali negotovi. Po eni strani menijo, da tehnologija daje ljudem možnost popolne "osvoboditve", po drugi da jih današnja "tehnološka družba" zaslužnjuje. Očitno pozabljajo, da je tehnika po vseh izkušnjah sodeč v velikem meri vezana na današnjo organizacijo. Današnja tehnologija zahteva specializirano proizvodnjo v velikem merilu, ki spet zahteva najprej obsežno produkcijsko organizacijo, nato pa tudi podobno obsežno organizacijo za razdeljevanje in izmenjavo produktov. Tej nujnosti obsežne organizacije bi se lahko izognili le, če je večina pripravljena spet postati samozadostni kmetje. Kot posledica tega se menda med mladino res kaže odpor proti tehnologiji in naravoslovju in zanimanje za družbene znanosti.

Organizacija res povzroča, da se posamezniki čutijo izgubljeni v ogromnih podjetjih in zavodih, kjer so samo kolesca in več ne vedo, kaj se okoli njih godi. To je menda tudi ena glavnih točk kritike na velikih univerzah, kot sta University of Columbia ali Sorbonne. Toda medtem ko je mogoče univerze zmanjšati in povečati število docentov v sorazmerju s številom študentov, tako da postane odnos med učitelji in učenci ožji, tako zmanjšanje obsega ni mogoče pri mnogih drugih organizacijah.

Državni aparat bi bilo mogoče približati prebivalstvu z okrepitevijo lokalnih oblasti in močnejšo federalizacijo.★

Pod Titovim predsedstvom je bila 16. julija v Beogradu deveta seja centralnega komiteja ZKJ. V zvezi s poročilom predsedstva in izvršnega komiteja CK ZKJ in programom dela CK je govoril Mijalko Todorović, sekretar izvršnega komiteja CK ZKJ. Govoril je o bitki za uresničitev reforme in dejal, da še obstojajo protisamoupravne in protidemokratske sile, ki se združujejo, da bi se uprle smeri reforme in samoupravljanja. Te sile umetno sejejo nezaupanje v politiko ZK in skušajo diskvalificirati demokratične institucije in politične forume. Todorović je govoril o različnih vrstah nezadovoljstva, kritike in zahtev, ki jih najglasneje izraža del inteligence in mladina. Vse to je bilo eksplozivno izraženo med znanimi junijskimi dogodki na beograjski univerzi. Vendar ravno ta prebujena dejavnost studentov "odpira široke možnosti, da tudi študentska mladina postane ustvarjalni subjekt samoupravljanja".

Todorović je nato govoril o "zelo majhni skupini" intelektualcev na univerzi in okrog posameznih revij, ki že ne kaj let razvija in oblikuje svojo politično idejno platformo, ki nasprotuje platformi ZK. Ta skupina se je hotela vsiliti študentom kot idejno in politično vodstvo, razbiti vse samoupravne in politične strukture sedanje jugoslovanske družbe in diskvalificirati ZK.

Ob koncu svojega govora je Todorović govoril tudi o dogodkih na Češkoslovaškem in podprl napore češkoslovske KP za socialistično preobrazbo v deželi. Pritiski in vmešavanja od zunaj lahko samo škodujejo ugledu socializma, de mokratizacije odnosov med socialističnimi deželami in mednarodnemu delavskemu gibanju, je dejal in predlagal naj CK sprejme vse ukrepe, ki so jih Tito, izvršni komite in predsedstvo storili, da bi podprli delavski razred in komuniste bratske ČSSR.

Po razpravi so sprejeli predloge in osnutke predlaganih dokumentov. Resolucija o kadrovski politiki se zavzema za pomladitev članstva in kadra. Predlog o bodoči strukturi in delu političnega centra pa predvideva velike spremembe. Kongres ZKJ bi ostal najvišji forum ZKJ, ki bi se sestajal vsake štiri leta. Vsako drugo leto pa naj bi se sestala

★ Toda prav v federativnih državah kot Združenih državah in Nemčiji federacija izgublja na moči, ker npr. socialna in konjunktorna politika zahtevata centralizacijo. Tako struje med študenti, ki želijo, naj osrednja oblast pomaga revnejšim, prihajajo v nasprotje z drugimi strujami, ki se zavzemajo za omejitve državne administracije. - Kakšna naj bo tu rešitev?

Tudi ogromne gospodarske organizacije odtujujejo podjetja od nastavljenecv. Vprašanje je, ali so take ogromne korporacije nujno potrebne. Nekateri britanski ekonomisti računajo, da so gospodarsko in tehniško najbolj učinkovita podjetja srednje velikosti. Menda v vedno hujšo koncentracijo silijo podjetja oziri financiranja, toda temu bi se dalo izogniti z izločitvijo funkcije financiranja iz podjetij in njenim prenosom na posebna podjetja. Vendar trenutno npr. britanska vlada še vedno pospešuje stapljanje podjetij in sovjetski ekonomisti se menda zanimajo za Galbraithovo razlago delovanja velikanskih zahodnih gospodarskih korporacij, ker bi radi svoje gospodarstvo reorganizirali na podoben način.

Verjetno imata tehnologija in organizacija za posledico sedanji nemir zaradi enostranskega osredotočenja nanju in gospodarsko učinkovitost. Če bi posamezniki ne pozabili, da je poleg gospodarskih vrednot še mnogo drugih, se morda ne bi tako zlahka utopili v organizirani masi. Kot pravi Camus, "je produktivnost zlo samo, če postane smoter namesto da bi bila sredstvo, ki lahko osvobaja".

Ves čas bo treba posvetiti krepirvi posameznikove samozavesti v nasprotju s pritiskom aparatov - državnega, strankarskega, podjetniškega, zavodskega, sindikalnega. Ljudje bodo spet morali priti do veljave in vedeti, kaj se okoli njih dogaja, tako da bodo mogli v dogodkih sodelovati, čeprav so v tako ogromnem merilu.

Informiranost jim bo morala tudi predočiti, da ni mogoče imeti vsega istočasno, temveč da je treba izbirati. Mor da je prav koncentracija na gospodarsko rast v zadnjem desetletju povzročila sedanje nezadovoljstvo. Ljudje so rast želeli, a se niso zavedali vsega, kar je z njo zvezano: neprestano spremembe in premiki. Morda bi se odločili za mirnejše življenje in manj materialnih dobrin, če bi vedeli, da morajo izbirati med tem.

Študentski upor v Ameriki in Evropi je nepričakovano spravil vsa ta vprašanja v ospredje, dasi nikakor niso nova. Kot je napisal londonski TIMES 1. junija, "preprosto ne prilagajamo institucij zadosti hitro razvoju, da bi ohranili ustrezno zvezo in ravnotežje oblasti med državljani in vlado." V precejšnji meri to tudi ne bo vprašanje golih institucij ampak vprašanje ideologije.

(V naslednji številki bomo objavili drugi del te študije, v katerem bo govora o "pozitivnem programu" in "študentskem uporu v Jugoslaviji" - Op.ur.)

konferenca, ki bi imela 200 do 300 delegatov. Centralni komite bi zamenjalo predsedstvo, ki bi ga vodil predsednik ZKJ in ki bi bil vodilni organ med kongresi. Izvršni komite pa bi vodil organizacijske posle. Njegovi člani bi bili iz voljeni izmed članov predsedstva, ki bi štelu največ 50 članov. Vse to predstavlja proces reorganizacije ZK, ki pote ka sedaj že nekaj časa. Kot je KT je že svoječase poročal, vrhovi ZK spreminjajo strukturo organizacije brez posve tovanja s članstvom in odlagajo kongres, ki naj bi nove izpremembe uzakonil. Napovedani kongres, ki bi se moral vršiti letos v novembru, je bil po zadnjih poročilih prestavljen na februar prihodnjega leta. To seveda ni čudno gle de na ideološko in vsakršno drugo zmedo, ki vlada v vrstah ZKJ, zlasti z ozirom na to, da člani ZK niso več posve čene krave, ki so imuni pred javno kritiko in nerazpoloženjem po tovarnah, univerzah itd. Medtem ko so doslej ved no uspevali kazati s prstom na druge, sami pa se skriti pod plašč in avtoriteto ZK, zagarantirano od Udbe, je položaj danes tak, da so komunisti prisiljeni kazati s prstom drug na drugega, da bi si reševali preostali vpliv na javne zade ve. Najbolj posrečeno je pri tem dejstvo, da mlatijo po razmerah v družbi, ki so jo sami ustvarili. Tako je na XII. plenarni seji CK ZKS 27. junija Mara Bešter opozorila, "da se s korupcijo in privilegiji ne da graditi socializma. De jala je, da so korupcija in privilegiji postali pri nas že sistem. To niso drobnarije, to je resen moralni, politični in ekonomski problem naše družbe," je rekla Mara Bešter.

"Ali bomo uspeli napraviti odločilen prelom do devetega kongresa?" vprašuje Mitja Ribičič v KOMUNISTU. Do sedanje vodstvo ZK je obremenjeno s staro miselnostjo, je utrujeno zaradi dolgoletnega dela in navajeno preživelih metod dela in odnosov s prejšnjih etap "revolucije", pravi Ribičič. "Tako se ZK mnogokrat ne znajde v svetu, ki ga je sama ustvarila. Otopela je za trenutek in čas, prepočasi se odleplja od oblastniške miselnosti in prakse."

Na omenjenem XII. plenumu CK ZKS je Stane Dolanc med drugim rekel, da bo treba priti do tega, da se bo konč no vedelo, kdo je kdo in kdo je kaj. "Obleči moramo vsak svoj dres. Tako bomo točno vedeli, kako je kdo oblečen, kadar gre za besede, izjave, in kakšen dres obleče v konkretnih primerih." Rekel je, da je o tem govoril na mladinskem kongresu v Velenju tudi Stane Kavčič, ki je primerjal naše razmere s tekmo med Jugoslavijo in Italijo, češ da bomo začeli piskati tudi prekrške tistim, ki igrajo nefair itd. Neki mladinec pa je na to pripomnil, da gre pri nas za tekmo med Jugoslavijo in Jugoslavijo, pri čemer je težava v tem, da smo vsi v enakih dresih in človek več ne ve, ko mu bi piskal prekrške.

PRIMERI BOJA MNENJ (ALI ZMEDE?) V ZVEZI KOMUNISTOV

Beograd 24. junija. - Na seji univerzitetne konference ZK je namestnik sekretarja univ. komiteja Rade Kuzmanović "spodbil stališča, da so študenti nezadovoljni predvsem s svojim gmotnim položajem. Poudaril je, da študente 'skrbí moralni profil družbe'. Dejal je, da so družbeni in uni verzitetni problemi, ki so jih sprožili študenti, stari naj manj nekaj let. Pristavil je, da so nanje opozarjali že po prej. "Ker pa so jih neučinkovito reševali, se je med štu denti krepilo prepričanje, da so demonstracije in podobne oblike, s katerimi se izraža nezadovoljstvo, najučinkovi tejše, če že ne edino sredstvo za rešitev problemov." Do dal je, da so študentom in profesorjem ljudje zunaj univer ze pripisovali hotenje po nekakšnem novem političnem gi banju ali celo stranki.

Na konferenci so ostro obsodili sporočilo sekretarja mest nega komiteja za časa junijskih demonstracij o ustanavlja nju delavskih straž v podjetjih in zahtevali, da najvidnej ši mestni politični funkcionarji podajo ostavke. Nekateri delegati so zahtevali popolno deprofesionalizacijo politič nega dela, toda njim je bilo rečeno, da to "še ni v celoti izvedljivo", a da naj za začetek v tem prednjačijo mladi ljudje, ki zdaj poklicno opravljajo funkcije (! torej ne ti sti, ki so že dobrih 20 let na stolčkih - op.I.S.)

Beograd 25. junija. - Profesor višje politične šole B. Pribičević je izjavil, da tudi komunisti na univerzi bistve no različno gledajo na najpomembnejša vprašanja. "Če govorimo o odgovornosti, potem bi morali vztrajati pri o-

bojestranski odgovorni - onih na univerzi in onih zunaj nje," je rekel Pribičević.

Beograd 25. junija. - Predsedstvo Zveze novinarjev Jugo slavije so v zvezi z junijskimi dogodki podprli upraviče ne zahteve študentov in menili, da so tisk, radio, televi zija in agencija Tanjug v bistvu objektivno obveščali jav nost o dogodkih. (Torej so vsi imeli prav! - op. I.S.)

Beograd 25. junija. - V zvezi z očitki mestnemu komiteju ZK, da je mobiliziral delavce proti študentom, je se kretar komiteja Zatezalo dejal, da ni bilo kolektiva, ki bi ne bil podprl upravičenih zahtev univerzitetne mladi ne. Toda "delavci" so ostro kritizirali metode uličnih ne mirov in ultimativnih pritiskov kot nesprejemljive za sa mouppravne odnose.

Ljubljana 25. junija. - Na republiški konferenci socialistič ne zveze Slovenije je med drugimi govoril Tone Svetina o tisku in RTV. Na definicijo, da so komunikacijska sred stva v rokah socialističnih sil, je dejal, da je treba to de finicijo dopolniti v tem smislu, da so orožje v rokah de lovnega ljudstva za doseg tistih ciljev, za katere je šlo v revolucijo in za katere se bori.

Franc Šetinc je rekel, da so tisk, radio in TV najsubtil nejša fronta graditve samoupravne socialistične družbe in da mora Socialistična zveza zajeti vsa mnenja in kritike, vse interese, ki bivajo v naši družbi in ki se v SZDL sko zi boj mnenj prebijajo k najboljšim rešitvam.

Slavko Beznik je pripomnil: "Vprašanje pa je seveda, kdo naj bo tisti, ki v danem trenutku lahko ocenjuje, kaj je napredno in kaj ni. Tu so dileme, ob katerih se danes lomijo kopja. Spričo kopice najrazličnejših protislovnih interesov, ki trkajo vsak dan na vrata redakcij, je težko vedno ločevati progresivno od konzervativnega. Zato je toliko bolj potrebno stvari razčističevati z dialogi, ki pa morajo biti odprti, javni.

Beograd 26. junija. - Prepovedali so tudi peto številko lista beograjskih študentov STUDENT. Uredniški kolegij sestavlja pet študentov: dva študenta filozofske, dva s filološke in en študent s pravne fakultete.

Beograd 27. junija. - Delegati na kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije so v glavnem zastopali mnenje, da morajo biti sindikati v bodoče samostojni in borbeni, tudi v primeru, če bodo etiketirani kot opozicija vlade, kajti če so njihova stališča realna in koristijo uresničevanju začrtanega (? - op.I.S.) napredka, potem se bodo taki očitki zanesljivo pokazali kot neumestni ali pa celo zlo namerni.

Zagreb 28. junija. - Na seji mestnega komiteja ZK, kateri so prisostvovali tudi predavatelji in študenti fakultete političnih ved, je dr. Vladimir Bakarić izjavil, da samo študentje filozofske fakultete in fakultete političnih ved ne sprejemajo splošne platforme ZK. Njihovo stališče pojasnjuje dejstvo, da so si tam uspeli zagotoviti precej močna tla zamisli časopisa PRAKSIS, ki pod krinko socialistične etikete predstavljajo posebno obliko boja proti komunizmu. Pri fakulteti političnih ved leži vzrok za to v "neustreznih učnih programih, v katerih zavzemajo osrednje mesto abstraktne vede".

Ljubljana 27. junija. - V zvezi s skandalom v bivši Splošni gospodarski banki, kjer so si ljudje iz vodstva dodelili visoke kredite na dolgi brezobrestni rok, je univerzitetni odbor Zveze študentov Jugoslavije za ljubljansko univerzo javno opozoril "tovariše iz banke, da smo Titov govor vzeli resno in ne bomo dovolili, da se njegove besede in zaupanje izigrava, kot so se že velikokrat doslej".

10. julija. - Osnovna organizacija ZK je v zvezi z gor njim skandalom izključila šest članov, enega je kaznovala z zadnjim opominom, enemu pa izrekla ukor.

Zagreb 6. julija. - Začasno je prepovedano razpečevanje revije RAZLOG št. 57, ki jo izdaja študentski center zagrebske univerze. V odloku okrožnega javnega tožilca je rečeno, da je v tej številki objavljeno gradivo, ki nasprotuje programu ZKJ in zanika njeno vlogo vodilne politične sile v nadaljnjem razvoju socialistične družbe: "Ta politična platforma objektivno pomeni poskus vsiljevanja večstrankarskega sistema, kar absolutno nasprotuje naši samoupravljaljski družbi in ustavi SFRJ."

Beograd 15. julija. - Občinsko sodišče je sprožilo postop-

pek proti glavnemu in odgovornemu uredniku lista STUDENT Djordju Vukoviću in piscu v tem listu Nebojši Popovu "zaradi širjenja lažnih vesti". Vložen je bil tudi predlog obtožnice proti odgovornemu uredniku lista VIDICI Nikoli Višnjiću in pisateljici Mirjani Vukmirović. Ta list izdaja univerzitetni odbor Zveze študentov beograjske univerze.

Beograd 18. julija. - "Na sestankih komunistov filozofske in sociološke katedre so se postavili frontalno v bran revije PRAKSIS in so se oglašali z mnenjem, naj bi tovariša Vladimirja Bakarića zaradi javno izrečenih ocen o programskem stališču, ki ga zavzema PRAKSIS, posadili na zatožno klop... Očitno je, da ZK ne more trpeti v svoji sredi početja, ki pomeni toliko kot organizirati 'gibanje v gibanju' in mora naravnost in odločno pretrgati s takimi člani ZK."

20. julija. - Mestna konferenca ZK je sprejela sklep o razpustitvi oddelka ZK na katedrah za filozofijo in sociologijo filozofske fakultete v Beogradu. Veljko Vlahović je izjavil, da je kritika na teh katedrah že davno prerasla okvire ideološke razprave in demokratičnega dialoga. "Izigravajoč stvarnost lastne dežele, ideje, izoblikovane v okviru našega boja za socializem, so postajali bolj sprejemljivi za nekritično sprejemanje gledišč avtoritet buržuazne družbene misli," je rekel Vlahović.

Novi Sad 1. avgusta. - Na štiri leta zapora je bil obsojen 30-letni Radosav Popin, komercialist iz Vrbasa s končano gozdarsko fakulteto, ki je razpečal nad 200 letakov v imenu nekakšnega "pokrajinskega odbora", v katerih je ščuval k "nasilni spremembi družbene in državne ureditve".

Zagreb 3. avgusta. - V zadnjih treh letih je bilo iz ZK Hrvatske izključenih ali pa je prostovoljno izstopilo blizu 14.000 članov. Istočasno je bilo sprejetih 26.000 novih članov, tako da je sedanje stanje članstva 215.499. (Hrvatska republika ima 4.228.000 prebivalcev: - op.I.S.) Med izključenimi in tistimi, ki so se sami odrekli partijski knjižici, je kakih 56% delavcev, tako da predstavlja odstotek delavcev v ZK Hrvatske danes 35.6%.

OSTALE VESTI: ZKJ delegacija s Titom na čelu je obiskala Prago od 9. do 11. avgusta, da še enkrat potrdi svojo podporo Dubčekovi ekipi. ZKJ je uradno obsodila pritisk Sovjetske Zveze, Poljske in Vzhodne Nemčije na Dubčekovo vodstvo.

PEKLENSKI STROJI: 13. julija je v beograjskem kinu "20. Oktobar" eksplodirala bomba, ki je ranila 75 ljudi, 25 od njih težje. Ranam je podlegel en moški. Sumi jo, da je eksplozija delo ustaških emigrantov. Kot sem poročal v prejšnji številki, sta za časa študentskih demonstracij v Beogradu eksplodirali dve bombi. Aretirali so proustaško nastrojenega emigranta Ivana Jelića in ga obsodili na smrt. Prišel je iz Avstrije.

IVAN STANIČ

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENField 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.10.0	Finska:	13.-	Nemčija:	16.-
Argentina:	650.- (1300.-)	Francija:	15.-	Švedska:	20.-
Avstralija:	SA 4 (SA 7)	Italija:	2500.-	Urugvaj:	60.- (120.-)
Avstrija:	50.-	J. Afrika:	4.- (R 7)	U.S.A.:	5.00 (\$ 8.50)
		Kanada:	5.00 (\$ 8.50)		

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada